

ADOLAT

IJTIMOIY-SIYOSIY GAZETA

2023-YIL 28-APREL, JUMA

№ 17 (1432)

АДОЛАТЛИ ЖАМИЯТ УЧУН ОВОЗ БЕРАМИЗ

Жорий йилнинг 26 апрель куни пойтахтимиздаги “Ёшлик” талабалар шаҳарчасида “Адолат” СДП томонидан референдумолди тарғибот тадбирлари доирасида “Адолатли жамият учун овоз берамсиз?!” шиори остида кенг кўламли тарғибот тадбири ташкил этилди.

КОНСТИТУЦИЯНИНГ ЯГОНА МАНБАИ ВА МУАЛЛИФИ ХАЛҚДИР

Қутбиддин БУРҲОНОВ,
Олий Мажлис Сенатининг Мудофаа ва
хавфсизлик масалалари қўмитаси раиси

Янги Ўзбекистонни барпо этиш жараёни мавжуд ҳуқуқий базани, айнан Асосий қонунимизни тубдан қайта кўриб чиқиш ва такомиллаштиришни ҳаётнинг ўзи такозо этгани ҳеч кимга сир эмас.

“Конституциянинг ягона манбаи ва муаллифи халқ бўлиши керак”, деган ғоя лойиҳани ишлаб чиқишда асосий мезон вазифасини ўтади. Пировардида эса аҳолидан 220 мингдан зиёд таклифлар келиб тушди ва муҳими, уларнинг аксарияти қонун лойиҳасидан ўрин эгаллади.

Умумхалқ референдумига қизгин ҳозирлик кўриляётган шу кунларда, аввало, ҳуқуқшунослар, олимлар, мутахассислар, экспертлар, муҳими, бутун халқимиз ижодий тафаккурининг бебаҳо маҳсули сифатида яратилган Конституциявий қонуннинг энг асосий жиҳатларига яна бир бор эътибор қаратишни ўринли, деб билдик.

Янги тахрирдаги Конституциянинг 1-моддасида “Ўзбекистон — ижтимоий давлат” тамойили мустақамланаётганлигини алоҳида қайд этиш зарур.

Барча соҳаларда самарадорлик таъминланади

Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати Абдуғани Умировнинг Марказий Осиёда ягона ўзини-ўзи электр энергияси билан таъминловчи, суўлтирилган синтетик маҳсулотлар ишлаб чиқарадиган “Uzbekistan GTL” заводи ишчи-хизматчилари билан бўлиб ўтган учрашуви савол-жавобларга бой бўлди.

– Янги тахрирдаги Конституциямизга киритилаётган 148-моддага кўра, фуқаролар ва фуқаролик жамияти институтлари Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджетининг шакллантирилиши ҳамда ижро этилиши устидан жамоатчилик назоратини амалга оширади. Бу давлат ҳокимиятининг бирдан-бир манбаи халқ эканлигидан келиб чиқади, – деди Абдуғани Умиров. – Шунингдек, барчамиз солиқ тўловчимиз, ўз солиқларимизнинг қандай сарфланаётганини билиши, бунга назорат қилишга ҳақлимиз. Бугунги кунда мамлакатимизда ривожланаётган “Очиқ бюджет” давлат сиёсати, бюджет устидан жамоатчилик назоратини самарали амалга ошириш ва бу борада тўлиқ ахборот олиш учун кенг имкониятлар яратилмоқда.

<https://adolat24.uz/> t.me/Gazeta_Adotat

ХОРИЖЛИК ЮРТДОШЛАРИМИЗ ВАТАН ҲИМОЯСИДА

Янги тахрирдаги Конституцияда халқимиз ҳаётининг барча жабҳаларини юксалтириш, фаровон турмушини таъминлаш, мамлакатимизни тараққий этган давлатлар сафидан ўрин олишига эришиши учун қатор чора-тадбирлар, қондалар, ҳуқуқий асослар ишлаб чиқилган. Айни пайтда янгиланаётган Бош қомусимизда халқимизнинг ажралмас қисми бўлган хориждаги ватандошларимизнинг ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, уларни Ўзбекистон фуқаролари сифатида эътироф этиш масаласига алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Баҳром АБДУҲАЛИМОВ,
“Адолат” СДП Сийосий Кенгаши раиси

Ватан ота-она сингари ягона ҳисобланади. Уни танлаш ҳуқуқи ҳеч кимга берилмаган. Ўз навбатида, Ватан ҳам ўз фуқароларини қаерда ва қандай ҳолатда яшайдан қатъи назар ҳимоя қилишга қодир бўлиши ниҳоятда муҳимдир.

Янги тахрирдаги Конституциянинг 23-моддасида давлат Ўзбекистон Республикаси ҳудудида ҳам, унинг ташқарисида ҳам ўз фуқароларини ҳимоя қилиш ва уларга ҳомийлик кўрсатишни қафолатлаши, Ўзбекистон Республикаси фуқароси Ўзбекистондан ташқарига чиқариб юборилиши ёки бошқа давлатга бериб юборилиши мумкин эмаслиги, давлат хорижда яшаётган ватандошлар билан алоқаларни сақлаб қолиш ҳамда ривожлантириш тўғрисида халқро ҳуқуқ нормаларига мувофиқ ғамхўрлик қилиши бўйича ўзига қатор янги мажбуриятлар олиши белгиланмоқда.

Шу билан биргаликда, хориждаги ватандошларимиз Янги Ўзбекистонда бу соҳада катта ўзгаришлар содир бўлаётганини эътироф этмоқдалар. 2017 йилда Президентимиз илк мартаба чет элда ишлаётган, ўқиётган ва яшаётган ватандошларимизга эътибор қаратган, натижада Республикаимизда “Ватандошлар” жамоат фонди ташкил этилган эди. Уша кундан бошлаб бу соҳада туб ислохотлар амалга оширила бошланди. Фонд ватандошларимизнинг юртимиз билан турли соҳаларда ҳамкорликларини мустақамлашга катта ҳисса қўшиб келмоқда. Масалан, Фонд иштирокида биргина 2022 йилда 60 та хорижий давлатларда ватандошларимиз иштирокида юртимизнинг муҳим саналари ҳамда Ўзбекистоннинг халқро майдондаги имиджини янада оширишга қаратилган онлайн ва офлайн маданий-маърифий тадбирлар ўтказилди. Хусусан, АҚШ, Россия, Корея, Германия, Швеция, Чехия, Латвия, Қозғистон, Тожикистон ва Туркия Республикаси каби кўплаб хорижий мамлакатларда ўтказилган турли маданий-маърифий тадбирлар ватандошларимизни юртимиз эътибори билан мустақам алоқа боғлашларида муҳим ўрин тутди.

23-МОДДА.

Ўзбекистон Республикаси ўз ҳудудида ҳам, унинг ташқарисида ҳам ўз фуқароларини ҳимоя қилиш ва уларга ҳомийлик кўрсатишни қафолатлайди.

Ўзбекистон Республикаси фуқароси Ўзбекистондан ташқарига мажбурий чиқариб юборилиши ёки бошқа давлатга бериб юборилиши мумкин эмас.

Давлат хорижда яшаётган ватандошлар билан алоқаларни сақлаб қолиш ҳамда ривожлантириш тўғрисида халқро ҳуқуқ нормаларига мувофиқ ғамхўрлик қилади.

ХОРИЖЛИК ЮРТДОШЛАРИМИЗ ВАТАН ҲИМОЯСИДА

Хориждаги ватандошлар томонидан ташкил этилган жамоат бирлашмалари билан доимий ҳамкорлик алоқалари ўрнатилди. Шу асосда Фонд томонидан 199 та ватандошлар жамоат бирлашмалари рўйхати шакллантирилиб, уларнинг 60 таси билан ҳамкорлик меморандумлари имзоланди. Меморандумларга кўра, бугунги кунга қадар, Фонд томонидан хориждаги 20 та ватандошлар жамоат бирлашмаларига 980 та бадий адабиётлар, 104 та миллий чолғу асбоблари, 100 дан ортиқ миллий либослар, 100 та хунармандчилик намуналари etkazиб берилди.

Фонд фаолиятидаги муҳим масалалардан яна бири шундан иборатки, 2018 йил хориждаги юртдошларимиз билан алоқалар соҳасида Давлат сиёсатининг концепцияси қабул қилинган эди. Шу асосда республика Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги ҳузуридаги Ташқи меҳнат миграцияси агентлигида миллий манфаатларимиздан келиб чиқиб, халқаро ҳуқуқ нормалари ва қондалари асосида қонун ҳужжатларига мувофиқ меҳнат миграцияси жараёнини тартибга солиш ва хорижда Ўзбекистон фуқаролари бандлигини ташкил қилиш ва ҳимоя қилиш борасида амалий ишлар олиб берилмоқда. Айни

пайтда Россия Федерацияси ва Жанубий Кореяда Агенглик ўз ваколатхоналарига эга. 2019 йилда бу соҳада яна бир хайри иш амалга оширилди. Ўзбекистон Президенти меҳнат мигрантлари ва уларнинг оилалари учун муносиб турмуш ва иш шaroитини яратишга ғамхўрлик қилиш мақсадида "Хорижда вақтинчалик меҳнат фаолиятини амалга ошираётган Ўзбекистон Республикаси фуқаролари ва уларнинг оила аъзоларини ҳимоя қилиш кафолатларини янада кучайтириш чоралари тўғрисида"ги фармонни имзолади.

2020 йилги пандемия шароитида махсус комиссия ваколатли вазирлик ва идоралар билан ҳамкорликда 600 мингдан ортиқ юртдошларимиз ҳамда оғир аҳволда қолган 100 мингдан зиёд фуқароларимизга чет элдаги дипломатик ваколатхоналар ва консуллик муассасалари орқали зарур моддий ёрдам берди. Шу билан бирга «Меҳр-5» операцияси натижасида Суриядаги уруш кетаётган «қайноқ нуқталарга» бориб, «Ал-ҳол» лагерига 3 йилдан ортиқ вақт давомида ушлаб турилган 24 нафар аёл ва 69 нафар болалар Ўзбекистонга қайтарилди. Укრაинадаги оғир аҳвол сабабли юртдошларимиз жанглр бўлаётган нуқталардан жуда оғир шароитда, катта

қийинчиликлар билан юртимизга олиб келинди. Уларга республика мида яшашлари ва таълим олишлари учун барча шарт-шaroитлар яратиб берилди.

Шу ўринда айтиш керакки, хориждаги ватандошларимиз ҳам ўз она юртига, ўзларига кўрсатилаётган меҳр-муҳаббатга бефарқ эмас. Масалан, Америка Қўшма Штатларида яшаётган жуда кўп ватандошларимиз ўзларининг буюртмаларини Ўзбекистонга юборишмоқда. Бу, албатта, катта ютуқдир. Ёки 2022 йил июндан эътиборан хориждаги нуфузли ОТМда ўқиётган, етакчи компанияларда ишлаётган ўзбекистонлик ёш ватандошларга вазирликлар, идоралар ва ташкилотларда ишлаши учун шарт-шaroитлар яратилмоқда. Эндиликда ёш ватандошлар фаолияти давомида хизмат тураржойлари билан таъминланади, давлат органларида камида 2 йил ишлаган ёш ватандошларга уй-жой учун ипотека кредитининг дастлабки бадалли ва фоизларининг бир қисmini қоплашга субсидия берилди. Айни пайтда республика мида "Ёш ватандошлар реестри" электрон тизими ишга туширилиб, мазкур тизим хориждаги ватандош олимлар, экспертлар ва тадқиқотчилар очиқ рўйхатдан ўтайдиган платформага интеграция қилинмоқда.

Бугунги кунда Ўзбекистон фуқаролари ва ўзбек диаспораси Афғонистонда (1,5 млн.), Россияда (2,3 млн.), Тожикистонда (1,2 млн.), Қирғизистонда (964 000), Қозғистонда (638 000), Туркменистонда (500 000), Туркияда (75 000), АҚШда (100 000), Покистонда (70 000) ва бошқа мамлакатларда истиқомат қилади. Чет элларда 500 дан ортиқ ўзбек миллий-маданий марказлари фаолият юритмоқда. Бу хориждаги ватандошларимизнинг ниҳоятда катта куч эканлигини кўрсатади.

Бундан шундай хулоса чиқариш мумкин, янги тахрирдаги Конституциянинг 23-моддасида белгиланган ҳуқуқий асослар хорижда истиқомат қилаётган юртдошларимизни Ватанимиз атрофида янада жипслаштириш, чет элларда оғир ҳаётини вазиятга тушиб қолган фуқароларга ёрдам бериш, турли соҳаларда ўзаро ҳамкорликни янада мустаҳкамлаш, хорижда ўзбек тили, маданияти ва анъаналарини сақлаб қолиш, ривожлантиришга қаратилган фаолиятни қўллаб-қувватлаш, Ўзбекистоннинг бой илмий, маданий ва маънавий меросини кенг тарғиб қилиш ҳамда омалаштириш каби масалаларнинг янада бардамом бўлишини янги босқичга олиб чиқишга хизмат қилади. Буларнинг барчаси хорижлик юртдошларимиз Ватан ҳимоясида эканлигини кўрсатади.

БАРЧА СОҲАЛАРДА САМАРАДОРЛИК ТАЪМИНЛАНАДИ

Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати Абдуғани Умировнинг Нишон туманидаги "Наврўз" МФЙ фуқаролари билан бўлиб ўтган учрашувида Конституцияга киритилаётган ўзгаришлар батафсил тушунтирилди. Депутат, энг аввало, Ўзбекистонда ўлим жазоси таъқиқланаётганини таъкидлади. Ўлим жазосини таъқиқлашнинг конституциявий даражада белгилашнинг инсонни ҳаётдан ҳатто давлат ҳам махрум этишига ҳақли эмаслигини кафолатлайди.

Нодир ИСОМОВ, депутат ёрдамчиси

Бундан ташқари, Конституция лойиҳасининг 27-моддасида ҳибсга олишга, қамоққа олишга ва қамоқда сақлашга фақат суднинг қарорига кўра йўл қўйилади. Шахс суднинг қарорисиз 48 соатдан ортиқ муддат ушлаб турилиши мумкин эмаслиги белгиланяпти. Яъни, шахснинг эркинлигини чеклаш билан боғлиқ ҳар қандай ҳаракат фақатгина суд қарори асосида амалга оширилиши шарт.

– **Ушбу қоида тергов органлари томонидан фуқароларни ноқонуний ҳибсга олиш, асоссиз қамоққа олиш ва сақлашга йўл қўймасликка қаратилган**, – деди депутат. – Бу орқали халқро эътироф этилган "Хабас корпус" институтини қўллаш кўлами янада кенгайди. Илк бор Бахтимиз қомуси лойиҳасининг шахсни ушлаш чоғида унга тушунарли тилда унинг ҳуқуқлари ва ушлаб турилиши асослари тушунтирилиши шартлиги, айбланувчи ва судланувчиларга ўзига қарши кўрсатма бермаслик (халқро эътироф этилган "Миранда қоидаси"), сукут сақлаш ҳуқуқи берилмоқда.

Шунингдек, депутат Қарши тумани тиббиёт бирлашмасига қарашли муассасаларда, Нишон туманидаги Каптарли, Қўсқор маҳаллари ҳамда 23-умумтаълим ўрта мактабда ўтказилган семинарларда янги тахрирдаги Конституцияга судлар фаолияти мустақиллиги кафолатларини кучайтириш, судьялар дахлсизлиги ва муайян ишлар бўйича ҳисобдор бўлмастлиги киритилаётганини алоҳида қайд этди. Ҳақиқатан ҳам, бу ўзгаришлар соҳанинг чинакам мустақиллигини таъминлашда муҳим аҳамият касб этади.

Судларнинг фаолиятини молиялаштириш фақат давлат бюджетидан амалга оширилиши ва у одил судловни тўлиқ, мустақил амалга ошириш имкониятини таъминлаш кераклиги тўғрисидаги конституциявий норма адолатли ва мустақил суд тизimini шакллантиришга хизмат қилади.

Депутат Конституциянинг янги тахрири ижтимоий, демократик-ҳуқуқий ва чинакам халқпарвар давлатчилик асосларини яратиши, аҳоли фаровонлигини ошириши, инсон ҳуқуқ ва манфаатлари, кадр-қимматини янада юксалтириши ва ҳаётнинг барча соҳаларини либераллаштиришда муҳим омил бўлиши ҳамда Янги Ўзбекистон тарақиётида янги даврни бошлаб беришини эътироф этди.

Депутатнинг Марказий Осиёда ягона ўзини-ўзи электр энергияси билан таъминловчи, суюлтирилган синтетик маъмулотлар ишлаб чиқарадиган "Uzbekistan GTL" заводи ишчи-хизматчилари билан бўлиб ўтган учрашуви ҳам савол-жавобларга бой бўлди. Албатта, улкан мажмуининг қурилиши кейинги йилларда саноат ривожини янги босқичга олиб чиқиш бўйича амалга ошираётган сиёсатнинг натижасидир. Ушбу завод мамлакатимизда ва умуман, минтақамизда нефть-газ-кимё саноати соҳасидаги энг йирик корхонадир. Мажмуада йилига 3,6 миллиард метр куб табиий газ қайта ишланиб, қиймати 1 миллиард доллардан зиёд бўлган 1,5 миллион тонна тайёр суюқ маъсулотлар ишлаб чиқарилади. Жумладан, 307 минг тонна авиакеросин, 724 минг тонна дизель ёқилгиси, 437 минг тонна нефть, 53 минг тонна суюлтирилган газ тайёрланади. "Uzbekistan GTL" маъсулотлари жаҳондаги энг юқори экологик талаблар ва стандартларга тўлиқ жавоб беради. Бу ерда тайёрланадиган синтетик ёқилги анъанавий ёқилгиларга нисбатан 40 фоиз кам чиқинди ва зарарли газ ҳосил қилади. Бунинг ҳисобидан йилига 13 минг 500 тонна зарарли газларнинг ҳавога тарқалишига йўл қўйилмайди.

Янгиланаётган Конституцияда мамлакатимизда иқтисодий салоҳиятининг янада ривожланишига улкан ҳисса қўшаётган ёш мутахассислар меҳнатини қадрлаш ва рағбатлантириш масалаларига ҳам эътибор қаратилган.

Депутат "Uzbekistan GTL" заводи тадбиргоҳида "Давлат бюджетининг ижро этилиш устидан жамоатчилик назоратининг ўрнатилиши" маззюида маъруза қилиб, иштирокчиларга янгиланаётган Конституцияда инсон манфаатлари, халқ фаровонлиги йўлида давлат томонидан олиб борилаётган ислохотлар ўзининг молиявий таъминотини талаб этиши, бу энг аввало, давлат бюджети орқали амалга оширилиши, уларнинг мақсади сарфланишининг таъминланиши, давлат бюджетини шакллантириш ва ижро этиш фаолияти устидан назорат амалга ошириб борилиши алоҳида моддаларда мустаҳкамлаб қўйилганини тушунтирди.

– Янги тахрирдаги Конституциямизга киритилаётган 148-моддага кўра, фуқаролар ва фуқаролик жамияти институтлари Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджетининг шакллантирилиши ҳамда ижро этилиш устидан жамоатчилик назоратини амалга оширади. Бу давлат ҳокимиятининг бирдан-бир манбаи халқ эканлигиндан келиб чиқибди, – деди Абдуғани Умиров. – Шунингдек, барчамиз солиқ тўловчиси, ўз солиқларимизнинг қандай сарфланаётганини билиш, уни назорат қилишга ҳақлимиз. Бугунги кунда мамлакатимизда ривожланаётган "Очиқ бюджет" давлат сиёсати, бюджет устидан жамоатчилик назоратини самарали амалга ошириш ва бу борада тўлиқ ахборот олиш учун кенг имкониятлар яратмоқда.

Давлат бюджетидан мақсадли фойдаланишни таъминлаш эса аҳолига тиббий хизмат кўрсатиш, таълим олиш имкониятларини кенгайтириш, ижтимоий ҳимояга муҳтож аҳоли қатламларига зарур ёрдам кўрсатиш, уй-жой билан таъминлаш, давлат ва жамият ҳаётининг барча соҳаларида самарадорлиқни таъминлашга хизмат қилади.

Шунингдек, депутат янгиланаётган Конституция лойиҳасининг 50-моддасида фуқароларнинг таълим олиш ҳуқуқи, давлат мактабгача таълим ва тарбияни ривожлантириш учун шарт-шaroитлар яратиши, умумий ўрта таълим мажбурийлигини таъминлаш, мактабгача таълим ва тарбия, умумий ўрта таълим давлат назоратида эканлиги, таълим ташкилотларида алоҳида таълим эҳтиёжларига эга бўлган болалар учун инклюзив таълим ва тарбиянинг таъминланиши, давлат узлуксиз таълим тизimini, унинг ҳар хил турлари ва шакллари, давлат ва нодавлат таълим ташкилотлари ривожланишини таъминлаш каби нормалар билан мустаҳкамланаётганини бирма-бир тушунтирди.

Депутат Конституциямизнинг ривожимиз ривожига улкан аҳамияти, унда ҳар биримизнинг ҳуқуқ ва эркинликларимиз акс этганини хусусида ҳам сўз юритиб, тадбир иштирокчиларини 30 апрель куни бўлиб ўтадиган референдумда фаол иштирок этишга чақирди.

АДОЛАТЛИ ЖАМИЯТ УЧУН ОВОЗ БЕРАМИЗ

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутатлари, партия раҳбарияти ҳамда Марказий аппарат масъул ходимлари, "Ёшлар парламенти", "Ёш адолатчилар" ва "Аёллар қаноти" аъзолари, партиянинг Тошкент шаҳар Кенгаши ходимлари, халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши депутатлари, Тошкент тиббиёт академияси, Тошкент педиатрия тиббиёт институти ҳамда Ислам Каримов номидаги Тошкент давлат техника университети талабалари, фаол ёшлар, пойтахтимиз меҳмонлари, кўплаб эл суйган санъаткорлар, сўз усталари ҳамда ОАВ ходимлари иштирок этган тадбирни партия Сийёсий Кенгаши раиси Баҳром Абдуҳалимов кириш сўзи билан очиб берди.

Тўрттасидан биттаси лойиҳадан жўй олди. Жумладан, лойиҳага "Ўзбекистон – ҳуқуқий давлат" деган муҳим термин киритилди. Бугунги ўтказилаётган тадбирларда ҳам Янги Ўзбекистон учун янгиланаётган Конституция ҳаётини зарурат ва адолатли жамият қуриш йўлидаги улкан қадам бўлиб, юртимизда олиб борилаётган барча соҳалардаги ислохотларнинг мустақам конституциявий ҳимоясини таъминлаш қайд этилди, – деди партия Сийёсий Кенгаши раиси ўринбосари Умиджон СУЛАЙМОНОВ.

Шунингдек, тадбирда сўз олганлар Бош қомусимизнинг мамлакатимиз ҳаётида тутган ўрни, унга киритилаётган янги қўшимчалар ва ўзгаришлар халқимизнинг турмуш тарзи фаровонлигига, ёшларнинг порлоқ келажакига хизмат қилишини таъкидлаб ўтдилар.

– Бугун ҳеч муболагасиз айтишимиз мумкинки, инсонларнинг ҳуқуқи ва эркинликлари, шахсий дахлсизликлари ҳам янги тахрирдаги Конституциямизда қатъий мустаҳкамланмоқда. Чунки ҳар бир инсон мамлакатимизда эркин ва фаровон яшаши керак. Буеунги тадбирда ҳам гувоҳи бўлялмизки, халқимиз юқори кайфият билан 30 апрель куни Ўзбекистон Республикасининг янги Конституцияси учун, мамлакатимизнинг

тинчилиги учун, адолатли жамият ва кунун устуворлиги учун овоз берамиз, деб баралла айтишмоқда, – деди тадбирда сўз олган партия Сийёсий Кенгаши раиси ўринбосари Абдуқомол РАҲМОНОВ.

Дарҳақиқат, партия ташаббуси билан ўтказилган мазкур тадбир нафақат тарғибот, балки аҳолимиз учун юқори кайфият манбаига ҳам айланади улгурди. Сабаби, тадбир дастуридан ўрин олган элимиз суйган санъаткорлар иштирокидаги концерт дастури пойтахтликлар ва шаҳримиз меҳмонлари, айниқса, талаба-ёшлар, қолаверса, ишдан кейин фарзандлари билан сайр қилаётган ота-оналар учун маданий ҳордиқ борасида ҳам айни мудоао бўлди.

– Тадбирда аҳолимиз янги тахрирдаги Конституция лойиҳаси билан таништирилди, референдумда иштирок этиш тартиби тўғрисида маълумотлар берилди. Юртимизнинг келажакда ёшлар деганларидек, тадбирда кўп сонли ёшлар иштирок этди. Бундан қуришимиз мумкинки, ҳар бир ёш давлатимизда амалга оширилаётган конституциявий ислохотларга бефарқ эмас. Ёшларимиз янги Конституцияда ўзлари учун алоҳида бобнинг киритилиши ва турли соҳаларда ривожланишлари учун имкониятлар, шарт-шaroитлар

лар яратилишидан жуда мамнун. Уйлаيمانки, ушбу тадбир орқали аҳолимиз ўз вақтларини мазмунли ўтказишди, – дея фикр билдирди Ёшлар парламенти аъзоси Зухра ТОҒАЙМУРОДОВА.

– Асосий қонун лойиҳасида ёшларнинг қонуний ҳуқуқи ва манфаатларини таъминлаш, уларнинг оруз-интилишлари, қобилиятларини рўйбга чиқариш давлат сиёсатининг устувор йўналиши ҳисобланади. Дарҳақиқат, ёшларнинг ҳуқуқлари, уларнинг фаолият юритиши учун давлат томонидан шарт шaroитлар яратилаётгани ёшларни янада руҳлантиради. Фуқароларнинг олий таълим муассасаларида давлат гранти ҳисобидан ўқиш ҳуқуқи қатъий белгилаб қўйилмоқда. Маълумки, 2017 йилгача олийгоҳларда ўқиш учун давлат грантлари сонни қисқариб келган бўлса, охириги олти йилда бу борадаги аҳвол бутунлай ўзгарди. Грантлар сонни 2 баравар кўпайтиб, 40 мингтага етди. Магистратура учун эса 5 баравар кўпайди. Янги тахрирдаги Конституция лойиҳасида илк маротаба олий таълим ташкилотларига академик эркинлик берилиши, нодавлат таълим ташкилотлари қўллаб-қувватланиши тўғрисидаги қоидалар киритилаяпти. Конституцияда шу каби нормалар белгилашнинг ёшларнинг замонавий мутахассисликларни эгаллаш, олий маълумотли бўлиши, таълим тизими барқарор ривожланиши учун шaroит яратиши, – дея ўз фикрини билдирди Ёшлар парламенти аъзоси Додар ДОЛМУРОДОВА.

Тадбир жараёнида иштирокчилар депутатлар, партия фаоллари, илгор ёшлар ҳамда санъаткорлар томонидан 30 апрель куни бўлиб ўтадиган референдумга бефарқ бўлмасдан, сиёсий жараёнда фаол иштирок этишга чақирди.

Партия томонидан шу каби тарғибот тадбирлари республикамиз ҳудудлари бўйлаб давом этмоқда.

Ўзбекистон "Адолат" СДП Матбуот хизмати

ИЖТИМОЙ СОҲАДАГИ МАЖБУРИЯТЛАР ОШИРИЛМОҚДА

Қарши муҳандислик-иқтисодиёт институтида Олий Мажлис Сенатининг Суд-ҳуқуқ масалалари ва коррупцияга қарши курашиш қўмитаси раиси Наримон Умаров иштирокида семинар ташкил этилди. Унда институт профессор-ўқитувчилари, талабалар ва оммавий ахборот воситалари вакиллари қатнашди. Семинарда Наримон Умаров янгиланаётган Конституциянинг мазмун-моҳияти ҳусусида маъруза қилди.

Акмал ҲАЙТОВ,
Қарши шаҳар кенгаши раиси

– Бир нарсани алоҳида айтиш керакки, Конституциянинг бу матни олим муҳассислар томонидан ўз-ўзидан яратилмади. Даставвал икки босқичда кенг жамоатчиликнинг фикри, таклифлари ўрганилди, шундан сўнггина Конституция лойиҳаси тайёрланди. Биринчи босқичда Конституция лойиҳасини шакллантириш учун фуқароларимиз 60 мингдан зиёд таклиф беришди. Уларнинг асосий қисми лойиҳадан жой олди. Иккинчи босқичда Конституция лойиҳаси умумхалқ муҳокамасига қўйилиб,

оммавий ахборот воситалари, Интернет тармоқлари орқали лойиҳа билан 5 миллион аҳоли танишиб, яна 150 мингдан зиёд фуқароларимиз ўз таклиф ва мулоҳазаларини беришди. Шу билан бирга, меҳнат жамоалари, олийғоҳлар, маҳалла фаоллари ва зиёлилар билан бўлиб ўтган муҳокамаларда ҳам яна қарийб 10 мингта қўшимча таклиф келиб тушди. Айтиш керакки, лойиҳа 6 турдаги экспертизадан ўтказилди. Бугунги шиддат

билан ривожланаётган давримизда янгиланаётган Конституцияда жамиятнинг барча қатламлари манфаатлари инобатга олинган. Бу эса Бош қомусимиз том маънода халқ Конституциясига айланаётганидан далolat беради. Ёшлар билан учрашувда сенатор партиядошимиз Конституция лойиҳасидаги моддалар сони амалдаги 128 тадан 155 тага, нормалар сони 275 тадан 434 тага, Асосий қонунимиз матни қарийб 65 фойизга ортганини эътироф этди. Конституцияда Ўзбекистон – суверен, демократик, ҳуқуқий ва ижтимоий давлат экани қатъий белгилаб қўйилмоқда. Кучли ижтимоий ҳимоя ва муҳтожларга ғамхўрлик

– давлат сиёсатининг муҳим йўналиши бўлиб қолади, албатта. Ўзбекистон – ижтимоий давлат, деб белгиланаётгани кўпчиликнинг айтиши дилидаги иш бўлди. Яъни, инсонга эътибор ҳамда ғамхўрлик – давлат ва жамиятнинг энг асосий бурчи экани Бош қонунимизда мустақамлаб қўйилмоқда. Шунингдек, Бош қомусимизда камбағалликни қисқартириш, бандликни таъминлаш, ишсизликдан ҳимоя қилиш бўйича давлат ўзига қатор янги мажбуриятлар олиши белгиланаёпти. Бир сўз билан айтганда, давлатнинг ижтимоий соҳадаги мажбуриятлари билан боғлиқ Конституциявий нормалар 3 баробар кўпаймоқда. Семинарда сенатор янгиланаётган Конституция моддалари ва нормалари ҳақида батафсил тўхталди. Хусусан, ёшларнинг таълим олиши, ижтимоий ва тиббий ҳимояси, уй-жойли бўлиши, бандлиги учун шарт-шароитлар яратиши – давлатнинг конституциявий мажбурияти этиб белгиланаётганини алоҳида таъкидлади. – Қадри ёшлар, давлат шу орқали ўз зиммасига муҳим мажбуриятларни олмоқдаки, мазкур нормалар, нафақат ёшлар манфаати, балки бутун жамиятимиз ва мамлакатимизнинг келгуси тақдири учун муҳимдир, – деди сенатор. Шунингдек, Наримон Умаров талабаларнинг саволларига ҳам жавоб қайтарди. Семинар якунида сенатор барча иштирокчиларни референдумда фаол қатнашишга чақирди.

65-МОДДА.

Фуқаролар фаровонлигини оширишга қаратилган Ўзбекистон иқтисодиётининг негизини хилма-хил шакллардаги мулк ташкил этади. Давлат бозор муносабатларини ривожлантириш ва ҳалол рақобат учун шарт-шароитлар яратади, истеъмолчиларнинг ҳуқуқлари устуворлигини ҳисобга олган ҳолда иқтисодий фаолият, тадбиркорлик ва меҳнат қилиш эркинлигини кафолатлайди.

Ўзбекистон Республикасида барча мулк шаклларидаги тенг ҳуқуқлилиги ва ҳуқуқий жиҳатдан ҳимоя қилиниши таъминланади. Хусусий мулк дахлсиздир. Мулкдор ўз мол-мулкидан қонунда назарда тутилган ҳоллардан ва тартибдан ташқари ҳамда суднинг қарорига асосланмаган ҳолда маҳрум этилиши мумкин эмас.

Адвокат адолат мезонига асосланади

Президентимиз Шавкат Мирзиёев Олий Мажлис ва Ўзбекистон халқига Мурожаатномасида инсон ҳуқуқ ва эркинликларини ишончли ҳимоя қилишни учинчи йўналиш сифатида белгилаб берганди. Бу эса давлатимиз сиёсатининг бош мақсади инсонпарварлик эканлигини яна бир қарра исботлади.

Қамбарали АБДУЛҲАЕВ,
Қўқон шаҳридаги “Адолат шамчироғи” адвокатлик фирмаси раҳбари

Ушанда давлатимиз раҳбари суд-ҳуқуқ тизимида адолат ўрнатиш борасида юз берган янгиланган ҳусусида гапириб, давлат ҳисобидан бепул таъминланадиган адвокатларни электрон танлаш тизими ишга туширилишини алоҳида таъкидлаганди.

Сир эмаски, айтиш пайтгача аксарият ҳолларда гумонланувчи ва айбланувчига тергов органлари билан “ҳамкорликда” иш юритадиган, аниқроғи, уларга қарши бормайдиган адвокатлар хизмати тавсия этилган. Янги тартиб жорий этилса, шахс ўзи таниган, ишонган адвокатни танлашига имконият яратилади.

Президентимизнинг таъкидлашича, энди одил судловни таъминлашда ҳимоячи берилган ҳуқуқлар ҳам қайта кўриб чиқилиб, турли ваколатлар берилади. Энг аҳамиятлиси, судларга жиноят иши фақат айблов ҳулосаси билан эмас, балки ҳимоячининг фикри билан бирга қабул қилинади. Агар бугунги амалиётга назар ташласак, тергов органи узундан-узоқ айблов ҳулосасини судга юборади. Суд эса жуда кам ҳолатларда айблов ҳулосаси билан келишмаслиги мумкин. Ёки нари бора, айблов ўша модданинг энгилпроқ қисмига квалификация қилинади, холос.

Биз адвокатларни қувонтирган ҳолат шуки, референдум асосида янги таҳрирда қабул қилиниши кутилаётган Конституциямизга “Адвокатура” дея номланган, 141- ва 142-моддаларни ўз ичига олган XXIV боб киритилмоқда. Конституция лойиҳасининг 141-моддасида **“Жисмоний ва юридик шахсларга малакали юридик ёрдам кўрсатиш учун адвокатура фаолият кўрсатади. Адвокатура фаолияти қонунийлик, мустақиллик ва ўзини ўзи бошқариш принципларида асосланади. Адвокатурани ташкил этиш ва унинг фаолияти тартиби қонун билан белгиланади”** деб, 142-моддасида эса **“Адвокат ўз касбий вазифаларини амалга ошираётганда унинг фаолиятига аралашушга йўл қўйилмайди. Адвокатга ўз ҳимоясидаги шах билан монеликсиз ва холи учрашиши, маслаҳатлар бериш учун шарт-шароитлар таъминланади. Адвокат, унинг шаъни, қадр-қиммати ва касбий фаолияти давлат ҳимоясида бўлади ва қонун билан муҳофаза қилинади”** дея белгиланмоқда.

Кўриниб турибдики, келгусида ўз хизмат вазифасини бажараётган адвокатнинг фаолиятига аралашуш ёки унга турли босим ва таъсирлар ўтказиш қонуний жавобгарликка сабаб бўлади.

Афсуски, баъзан ижтимоий тармоқлар орқали гумонланувчи ёки айбланувчига нисбатан қийноқ ёхуд инсон қадр-қимматини камситувчи ғайриқонуний хатти-ҳаракатлар содир этилганини ўқиб қоламиз. Давлатимиз раҳбари ўз Мурожаатномасида айтиш масалага ҳам алоҳида тўхталиб, **“Охириги пайтларда айрим вақтинча ушлаб туриш жойларида инсон ҳуқуқлари бузилиши бўйича оғриқли масалалар кўтарилмоқда. Бизнинг юртимизда бундай ҳолатлар умуман бўлиши мумкин эмас. Ким бунга амал қилмаса, қонун устувор, жазо муқаррар бўлади. Шу боис, бундай жойларга олиб келинган барча шахсларни ҳисобга олишнинг онлайн тизими жорий этилади ва юзни таниш ускунаси ўрнатилади. Ҳеч кимнинг унутишга ҳаққи йўқ – қонун талаблари ва инсон ҳуқуқлари – биз учун олий қадрият. Бош прокурор ва Ички ишлар вазирлиги бу ҳақиқатни ҳар бир ҳолатга етказиб, таъсирчан назорат ўрнатиши шарт”** дея алоҳида уқтириб ўтганди. Адвокатнинг ўз ҳимоясидаги шах билан монеликсиз ва холи учрашиши ҳам тергов ҳибсхонаси ёки жазони ижро этиш муассасасида ғайриинсоний муносабатлар, хусусан, қийноқлар юз беришига чек қўяди. Негаки, адвокат ўз ҳимоясидаги шахсга қандай ҳуқуқ ва мажбуриятлари мавжудлигини тушунтиради, тегишли маслаҳатларни беради.

Хулоса қилиб айтганда, инсон қадрини улуғлаш қонун устуворлиги ва адолат мезонига ҳар жиҳатдан боғлиқ. Бинобарин, амалга оширилаётган конституциявий ислохотлар юрдошларимизнинг давлатга, Бош қомусимиз ва қонунларимизга бўлган ишончи ва ҳурматини оширади. Ватан тараққиёти учун дахлдорлик ҳиссини юксалтиради.

Ёшлар сиёсати — устувор мақсад

“Адолат” СДП Сурхондарё вилоят кенгаши томонидан Тошкент Тиббиёт академияси Термиз филиалида янгиланаётган Конституциямиздаги ўзгаришларни аҳолига тушунтириш, референдумда фаол иштирок этишга чақириб мақсадида тарғибот тадбири бўлиб ўтди. Унда “Адолат” СДП Сиёсий Кенгаши Марказий аппарати ходимлари, партия вилоят кенгаши вакиллари, депутатлар, БПТлар фаоллари, академия профессор-ўқитувчилари, талабалар ва ОАВ вакиллари иштирок этишди.

Гулшод ТУРСОАТОВА,
Сурхондарё вилоят кенгаши матбуот котиби

Тадбирда “Адолат” СДП Сиёсий Кенгаши Марказий аппарати бўлим мудир Райхона Ўрмонова 30 апрель кун бўлиб ўтадиган “Ўзбекистон Республикаси Конституцияси тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Конституциявий қонуни лойиҳаси бўйича Ўзбекистон Республикасининг референдуми, Бахтимиз қомусига киритилаётган ўзгаришлар, давлат ҳокимиятини ташкил этиш асослари, қонун чиқарувчи ва ижро этувчи ҳокимият тармоқларининг мақоми ва бошқа ўзгаришлар ҳусусида тушунча бериб, уларнинг ҳаётимизда тутадиган ўрни ҳақида сўз юритди. Таъкидландики, бугун мамлакатимиз ҳар жиҳатдан катта давлатга айланмоқда. Аҳолимиз 2040 йилга бориб 50 миллионга етади, жамиятнинг яримдан қўлини ёшлар ташкил қилади. Уларга муносиб ҳаёт шароити яратиш учун эса барқарор иқтисодиёт, хавфсиз давлат, самарали бошқарув,

ижтимоий кафолатлар бўлиши лозим. Булар ва бошқа кўпдан-кўп муаммолар ечими мустақам ҳуқуқий пойдеворни – Ўзбекистоннинг янгиланаётган Конституциясини тақозо этади. Айнаш шунинг учун ҳам юртимизда Конституциявий ислохотлар олиб борилмоқда. Сўзга чиққанлар Конституциявий

қонун лойиҳасини тайёрлаш жараёнида 400 дан ортиқ халқаро ҳужжат, 190 га яқин давлатлар конституцияси пухта таҳлил этилганлиги ҳусусида сўз юритилди. Янгиланаётган Конституциямиз халқаро эксперт ва мутахассислар томонидан халқаро ҳуқуқнинг умумэтироф этилган барча қоидаларини ўзида мужассам этган ҳужжат сифатида юқори баҳоланганлиги таъкидлаб ўтилди.

Бундан ташқари Конституцияда ёшлар масаласи алоҳида боб даражасига олиб чиқилиши Янги Ўзбекистонда ёшлар сиёсати устувор эканлигининг яққол исботи эканлиги ҳам эътироф этилди. Олий таълим ташкилотларига академик эркинлик берилиши, танлов асосида давлат ҳисобидан бепул олий таълим олиниши, нодавлат таълим ташкилотлари қўллаб-қувватланиши ёш авлод ҳаётини яхшилаши, уларнинг орзу-интилишларини рўёбга чиқариши, замонавий мутахассисликларни эгаллаган ҳолда ҳаётда ўз ўрнини топиши ва ривожланиши учун имконият яратишини айтиб ўтишди. Маърузачилар асосий қонунда ҳар кимнинг уй-жойли бўлиш ҳуқуқи белгиланаётганлиги, ушбу норманинг амал қилиши ҳар бир

фуқаро, жумладан, ёш оилаларнинг ўз бошланасига эга бўлишини таъминлаб, кишиларнинг ҳаётдан розилик даражасини ошириши ҳусусида сўзладилар. Ўтган йили мамлакатимизда 50 минг оила учун янги квартира олишга шароит яратиб берилган бўлса, бу йил 90 минг оилани уй-жойли қилиш режалаштирилган. Яқин 2-3 йилда эса бу рақамни 200 мингга етказиш устида ишланаётганлиги ҳам таъкидланди.

Бундан ташқари, ҳеч ким суднинг қарорисиз ва қонунга номувофиқ ҳолда уй-жойидан маҳрум этилиши мумкин эмаслиги, уй-жойидан маҳрум этилган мулкдорга уй-жойнинг қиймати ҳамда у кўрган зарарларнинг ўрни қонунда назарда тутилган ҳолларда ва тартибда олдиндан ҳамда тенг қийматда (бозор қийматида) қопланиши таъминланиши кафолатланмоқда.

Тадбирда бундай ўзгаришлар бизнинг кўпроқ эркинлик ва ҳуқуқларга эга бўлишимизга имкон яратиши таъкидланди. Бир сўз билан айтганда, партиямиз томонидан ташкил этилаётган тарғибот тадбирлари юрдошларимизнинг конституциявий фаоллигини ошириши билан аҳамиятлидир.

47-МОДДА.

Ҳар ким уй-жойли бўлиш ҳуқуқига эга. Ҳеч ким суднинг қарорисиз ва қонунга зид тарзда уй-жойидан маҳрум этилиши мумкин эмас. Уй-жойидан маҳрум этилган мулкдорга уй-жойнинг қиймати ҳамда у кўрган зарарларнинг ўрни қонунда назарда тутилган ҳолларда ва тартибда олдиндан ҳамда тенг қийматда қопланиши таъминланади. Давлат уй-жой қурилишини рағбатлантиради ва уй-жойга бўлган ҳуқуқнинг амалга оширилиши учун шарт-шароитлар яратади. Аҳолининг ижтимоий жиҳатдан эҳтиёжманд тоифаларини уй-жой билан таъминлаш тартиби қонун билан белгиланади.

КЕЛАЖАГИМИЗНИНГ ИШОНЧЛИ КАФОЛАТИ

Давлат, мамлакат, халқ қонунлар асосида бошқарилади. Қонунлар ҳаётнинг маълум даври ва бошқичлари учун мос ва ҳос асосда ишлаб чиқиладди. Давр олға босиб, ҳаёт тараққиёт асосида илгариланган, халқ онги, шуури юксалган сайин қонунлар ҳам ўзгариб, такомиллашиб, янгиланиб боради. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси тўғрисида конституциявий қонун лойиҳаси эълон қилиниши ва бу борада референдум ўтказилаётгани ана шу ҳаётнинг эҳтиёжнинг натижасидир.

Мавлуда ЭЙМУРОВА,
Тошкент давлат юридик университети
ахборот-ресурс маркази ходими

Конституциявий қонуннинг янги лойиҳасида мамлакатимиз ҳаётининг қонунчилик тизимидаги барча ўзгаришлар ҳисобга олинган. Хусусан, давлат бошқаруви, фуқаролар ҳуқуқлари, сиёсий ҳуқуқлар, иқтисодий, ижтимоий, маърифий, маданий ва экологик ҳуқуқлар, суд

ҳокимияти, молия, пул ва банк тизими, мудофаа ва ҳавфсизлик масалаларида амалдаги Конституцияда кўзда тутилмаган кўпгина моддалар киритилмоқда. Айниқса, конституциявий қонуннинг янги лойиҳасини яратишда халқ вакиллари барча қатламларининг фикрлари инобатга олингани унинг нуфузини янада оширади.

Лойиҳанинг 50-51-52-моддаларида таълим, мактаб, мактабгача таълим ташкилотлари, ўқитувчи ва тарбиячиларнинг меҳнати, фаолияти, ҳақ-ҳуқуқларига алоҳида эътибор қаратиш. Масалан, 50-моддада "Давлат мактабгача таълим ва тарбияни ривожлантириш учун шарт-шароитлар яратлади. Давлат бепул умумий таълим ва бошланғич профессионал таълим олишни кафолатлайди. Умумий ўрта таълим мажбурийдир. Мактабгача таълим ва тарбия, умумий ўрта таълим давлат назоратидадир", дейилади. Бугун дунёнинг аксарият давлатларида, ҳатто тараққий этган мамлакатларида таълим тизими пуллик ташкил қилинаётган ёки мактаблар, таълим ташкилотлари давлат назоратидан четда қолаётган пайтда ўрта таълимнинг мажбурий қилиб қўйилиши ва унинг давлат назоратига олиниши янгиланаётган Асосий қонунимизнинг халқчиллигидан дарак беради. Айни пайтда, умумий таълим ва бошланғич профессионал таълим бепул қилиб қўйилганлиги ёшлар учун катта имкониятлар эшигини очиб беради. Ёшлар хоҳласа, таълим йўлини, хоҳласа касб-ҳунар йўлини бепул эгаллашлари асос

яратилади. Биз "Ёшлар келажағимиз" деган сўзни кўп ишлатамиз. Ҳақиқатан, шундай! Янгиланаётган Конституция келажағимиз бўлган ёшларнинг бахти бугундан, бепул умумий таълимдан бошланишини кафолатлайди.

Конституциявий қонун лойиҳасида ёшларга ғамхўрлик билан биргаликда "Ўзбекистон Республикасида ўқитувчининг меҳнати ҳамда давлатни ривожлантириш, соғлом, баркамол авлодни шакллантириш ҳамда тарбиялаш, халқнинг маънавий ва маданий салоҳиятини сақлаш ҳамда бойитишининг асоси сифатида эътироф этилади. Давлат ўқитувчиларнинг шаъни ва қадр-қимматини ҳимоя қилиш, уларнинг ижтимоий ва моддий фаровонлиги, касбий жиҳатдан ўсиши тўғрисида ғамхўрлик қилади", деган сўзлар битилган. Аввалги Конституцияларнинг бирортасида бундай сўзлар йўқ эди. Ахир келажак эгалари бўлган ёшларга қим таълим ва тарбия беради? Ўқитувчи ва мураббийлар эмасми? Шундай экан, таълим тизимида, маърифат соҳасида устозларнинг, ўқитувчиларнинг меҳнатини қадрлаш, уларга ҳурмат ва эҳтирмнинг ҳуқуқий асосларини яратиш ҳаётини зарурат эди. Шу маънода мен янгиланаётган Конституцияга ўқитувчилар, таълим-тарбия, ёшлар ҳақида янги моддаларнинг киритилиши ёшларнинг — келажағимизнинг ишончли кафолати, деб ҳисоблайман. Шунинг учун ҳам барчани референдумда фаол қатнашишга чақираман.

43-МОДДА.

Давлат фуқароларнинг бандлигини таъминлаш, уларни ишсизликдан ҳимоя қилиш, шунингдек камбағалликни қисқартириш чораларини кўради.

Давлат фуқароларнинг касбий тайёрларлигини ва қайта тайёрланишини ташкил этади ҳамда рағбатлантиради.

ДАВЛАТ БАНДЛИКНИ ТАЪМИНЛАШ БЎЙИЧА МАЖБУРИЯТ ОЛМОҚДА

Нодира ГАЙБНАЗАРОВА,
Ўзбекистон қасаба уюшмалари Федерацияси
аппаратининг бўлим мудури

Амалдаги Конституциянинг 37-моддаси ишсизликдан ҳимояланиш ҳодимнинг ҳуқуқи этиб белгиланган бўлса, янгиланаётган Конституциянинг 43-моддасига кўра Давлат ишсизлик билан курашиб, бандликни таъминлаш ва камбағалликни камайтириш бўйича чоралар кўриш мажбуриятини ўз зиммасига олмоқда.

Ўзбекистон Давлат статистика қўмитаси маълумотларига кўра, меҳнат ресурслари сони 19,5 миллион кишини ташкил этмоқда. Қайд этилишича, банд аҳоли сони 13,8 миллион киши, бандлик даражаси эса 68,0 фоиз, ишсизлар сони 1,3 миллион киши, ишсизлик даражаси 8,6 фоизга тўғри келади. 4,3 миллион киши эса иқтисодий нофаол аҳоли.

Мамлакатимизда бандликни таъминлашнинг ҳуқуқий асосини мустақамлаш бўйича сўнгги йилларда Аҳоли бандлиги тўғрисидаги қонун ва Меҳнат кодексига қабул қилинди. Унда яқка тартибдаги меҳнатга оид муносабатлар ва улар билан бевосита боғлиқ бўлган ижтимоий муносабатлар тартибга солинган. Касб эгаллашда ва ишга эга бўлишда, меҳнат қилиш ва бандлик шароитларида, меҳнатга ҳақ тўлашда, хизмат поғоналари бўйича кўтарилишда ҳар кимга имкониятлар тенглиги яратилиши белгиланган бўлган.

Халқаро Меҳнат ташкилоти прогнозига кўра, дунё бўйича ишсизлар сони 2023 йилда 3 миллионга ошиб, 2020 йилдан бери биринчи марта жами 208 миллион кишига етиши кутилмоқда (жаҳон ишсизлик даражаси 5,8 фоизга тўғри келади). 2023 йилда жаҳон бандлигининг ўсиши 1,0 фоизни ташкил этишини, бу 2022 йил даражасининг ярмидан кам бўлишини кўрсатмоқда.

Ўзбекистоннинг Тараққиёт стратегиясида инсон кадрини улуғлашга йўналтирилган ижтимоий ҳимоя сиёсати бўйича белгиланган вазифалар доирасида 2026 йилга қадар эҳтиёжманд аҳоли ижтимоий нафақа ва моддий ёрдам билан тўлиқ қамраб олиниши назарда тутилган.

Кейинги йилларда ижтимоий ҳимояга ажратилган бюджет харажатлари деярли икки бараварга кўпайди. "Темир дафтар", "Аёллар дафтари" ва "Ёшлар дафтари" тизимлари йўлга қўйилди, уларда 595,6 млн камбағал ва моддий ёрдамга муҳтож оилалар, 433,0 млн нафар эҳтиёжманд ва ёрдамга муҳтож хотин-қизлар, 591 минг эҳтиёжманд ва кўмакка муҳтож ҳамда ишсиз ёшлар рўйхатга олинди.

Бугунги кунда янги иш ўринлари яратиш, ўзини-ўзи банд қилиш, касаначилик, уй меҳнати, тадбиркорликни ривожлантириш каби тизимли ишлар амалга оширилмоқда. Ходимлар учун муносиб меҳнат шароитларини яратиш, ижтимоий кафолатларни белгилаш орқали уларнинг ижтимоий-иқтисодий манфаатлари таъминланмоқда.

Камбағалликка барҳам беришнинг биринчи шarti – унга муносиб иш топиш. Бироқ юқорида қайд этилган ижобий ишлар билан биргаликда, ишсизлик, камбағаллик ҳамон бор ва унга қарши курашиш тизимли бўлиши лозим. Айнан мана шу жиҳат янгиланаётган Конституцияда ҳам мустақамлаб қўйилмоқда. Бош қўмушимизнинг 43-моддаси иккинчи қисмида "Давлат фуқароларнинг касбий тайёрларлигини ва қайта тайёрланишини ташкил этади ҳамда рағбатлантиради" деб белгиланмоқда.

Бу билан давлат ўз фуқароларини иш билан таъминлаш, уларни камбағаллик ботқоғидан чиқариш билан бирга профессионал касб ўргатиш масъулиятини ҳам ўз зиммасига олмоқда.

Маълумки, Тараққиёт стратегиясининг 37-мақсадини амалга оширишда, ҳар бир фуқарога давлат ҳисобидан аниқ касб-ҳунарга ўқиш имкониятини яратиш, касбга ўқитиш кўламини 2 баравар ошириб, жами 1 миллион нафар ишсиз фуқарони касб-ҳунарга ўқитиш ва бу жараёнда нодавлат таълим муассасаларининг иштирокини 30 фоизга етказиш белгиланган.

Шу билан бирга ишсиз фуқароларни касб-ҳунарга ўқитиш кўламини икки бараварга ошириш белгиланган ва бунда:

- ҳар йили касб-ҳунарга ўқитиладиган фуқаролар сони, ҳудудлар ва тармоқлар кесимида ишсиз ва иш қидираётган шахсларни касб-ҳунарга тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва малакасини оширишга оид давлат буюртмасини ишлаб чиқиш;
 - маҳалла касб-ҳунарга ўқитиш масканлари тармоғини кенгайтириб, уларнинг сонини 1000 тага етказиш;
 - 16 та «Ишга марҳамат» мономарказлари ва 59 та касб-ҳунарга ўқитиш марказлари қувватларидан самарали фойдаланган ҳолда ишсиз фуқароларни профессионал касблар, тадбиркорлик кўникмалари ва хорижий тилларга ўқитиш;
 - Мономарказ ҳузуридаги «Ўқув-маслаҳат офис»ларига хорижий давлатлардан, жумладан, Россия, Туркия, Япония, Корея, Германиядан 100 га яқин хорижий ўқитувчиларни жалб қилиш;
 - касб-ҳунарга ўқитишда нодавлат таълим муассасаларининг иштирокини 30 фоизга етказиш мақсадида касб-ҳунарга ўқитиш бўйича грантлар эълон қилиш.
- Қайд этилган мақсадларни давлат ўз зиммасига олишидан мақсад, меҳнатқаш халқимиз учун муносиб меҳнат қилиш, яхши иш ҳақи олиши ва фаровон яшаш учун шарт яратишдир. 43-модданинг Конституцияга киритилиши эса ушбу ишларнинг изчил давом эттирилишини кафолатлайди.

50-МОДДА.

Ҳар ким таълим олиш ҳуқуқига эга.

Давлат узлуксиз таълим тизими, унинг ҳар хил турлари ва шакллари, давлат ва нодавлат таълим ташкилотлари ривожланишини таъминлайди.

Давлат мактабгача таълим ва тарбияни ривожлантириш учун шарт-шароитлар яратлади.

Давлат бепул умумий ўрта таълим ва бошланғич профессионал таълим олишни кафолатлайди. Умумий ўрта таълим мажбурийдир.

Мактабгача таълим ва тарбия, умумий ўрта таълим давлат назоратидадир.

Таълим ташкилотларида алоҳида таълим эҳтиёжларига эга бўлган болалар учун инклюзив таълим ва тарбия таъминланади.

Чимбойда тарғибот тадбири

30 апрель кунини ўтказиладиган умумхалқ референдуми муносабати билан янги Конституциянинг мазмун-моҳиятини халқимизга кенг таништириш мақсадида «Адолат» СДП Қорақалпоғистон Республикаси кенгаши томонидан барча шаҳар ва туманларда тарғибот тадбирлари ўтказилмоқда.

Қорақалпоғистон Республикаси кенгаши
матбуот хизмати

Тиббий хизмат сифатли ва малакали бўлади

Конституциявий ислохотларнинг эътиборли жиҳатларидан бири шуки, сифатли ва малакали тиббий хизматни ташкил этиш масаласи конституциявий даражада мустақамлаб қўйилмоқда. Ҳар бир фуқаронинг малакали тиббий хизматдан фойдаланиши унинг эртанги кунга бўлган ишончини янада оширади. Шунга кўра, Конституциямизда мамлакатда инсон ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини таъминлаш, кадр-қимматини улуғлашда соғлиқни сақлаш тизими устувор аҳамият касб этиши қайд этилмоқда.

Янги таҳрирдаги Конституциянинг 48-моддасида қайд этилганидек, "Ўзбекистон Республикаси фуқаролари тиббий ёрдамнинг кафолатланган ҳажмини қонунда белгиланган тартибда давлат ҳисобидан олишга ҳақли". Бу аҳоли саломатлиги учун муҳим ижтимоий кўмак ҳисобланади.

Юқоридагилардан келиб чиқиб, 30 апрель кунини ўтказиладиган референдум олдида андижонлик тиббиётчи – адолатчилар" аҳолини соғломлаштириш ишларини янада кучайтирдилар. Шу мақсадда жойларда ташкил этилган чуқурлаштирилган тиббий кўрик тадбирлари фуқароларни сиёсий тадбирда соғлом ҳолда қатнашишлари асосида андижон шаҳри ва вилояти туманларида яшовчи фуқароларга тиб-

бий маслаҳатлар берилди, соғломлаштиришга йўналтирилди. Бош қонунимиз асосида инсон саломатлигига бўлган эътибордан аҳоли мамнун.

Андижон давлат тиббиёт институтидаги "Адолат" СДП фаоллари томонидан ўтказилган ана шундай тадбир саломатлик байрамига айланди. 400 нафардан ортиқ Андижон шаҳри ва вилояти туманларида яшовчи фуқароларга тиб-

Андижон вилоят кенгаши
матбуот хизмати

МИЛЛАТ ТАРБИЯЧИЛАРИГА ЭҲТИРОМ

Бугун юртимизда хотин-қизларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари, қонуний манфаатларини мустаҳкамлаш, давлат бошқарувидаги, жамият ва давлат ҳаётидаги ролини кучайтиришга алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Шу боис мамлакатимизда аёл раҳбарлар – вазирлар, ҳокимлар, ишлаб чиқариш бирлашмалари, банк ва компаниялар раислари, ҳуқуқ-тартибот идораларида масъул вазифаларда хизмат қилаётган опа-сингилларимиз сони ортиб бормоқда.

Гулнисо САИДОВА,
“Адолат” СДП Сийёсий Кенгаши Марказий аппарати
Аёллар ва ёшларнинг сиёсий фаоллигини ошириш
бошқармаси бошлиғи

“Адолат” СДПдан Олий Мажлис Қонунчилик палатасига сайланган депутатларимизнинг 13 нафари (61,9%) ҳамда партиямиздан сайланган сенаторларнинг 3 нафарини хотин-қизлар ташкил этаётир. Халқ депутатлари ҳудудий Кенгашларига сайланган депутатларнинг 35 нафарини (34%), маҳаллий Кенгашларига сайланган депутатларнинг 219 нафарини (29,6%) ҳамда партия тизимида фаолият юритаётган ходимларнинг 76 нафарини хотин-қизлар ташкил этади.

Партияимиз жамиятда хотин-қизларнинг ўрнини алоҳида таъкидлаб, уларнинг сиёсий фаоллигини ошириш лозимлигини эътироф этиб келади. Хотин-қизларнинг муносиб меҳнат қилиши, қобилияти, салоҳиятини рўйбга чиқариши учун шарт-шароит яратиш, жамиятдаги ўрни ва мақомини мустаҳкамлашга қўллаб-қувватлаш партияимизнинг муҳим вазифаларидан биридир.

Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисидаги Ўзбекистон Республикаси Конституциявий қонуни лойиҳасининг муҳокамаларида ҳам партиянинг “Аёллар қаноти” кенгаши аъзолари иштирокида “Конституциявий ислохотларда хотин-қизларнинг ўрни” мавзусида 500 дан ортиқ давра суҳбатлари ташкил этилди ва партия фаоллари томонидан 800 га яқин таклифлар берилди.

Маълумки, янгиланаётган Конституция лойиҳасида хотин-қизларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш юзасидан бир қатор нормалар белгиланмоқда. Хусусан, янги Конституция лойиҳасининг 58-моддасида “Хотин-қизлар ва эркаклар тенг ҳуқуқлидирлар. Давлат хотин-қизлар ва эркакларга жамият ҳамда давлат ишларини бошқаришда, шунингдек, жамият ва давлат ҳаётининг бошқа соҳаларида тенг ҳуқуқ ва имкониятларни таъминлайди” деб белгилаб қўйилмоқда.

Янгиланаётган Конституцияга кўра, давлат хотин-қизлар ва эркакларга жамият ҳамда давлат ишларини бошқаришда, шунингдек, жамият ва давлат ҳаётининг бошқа соҳаларида тенг ҳуқуқ ва имкониятларни таъминлайди. Демак, хотин-қизлар ишда, оилада ёки жамиятда камситилмайди. Янгиланаётган Конституцияга кўра, аёлларнинг ишга олинишидаги тўсиқларга барҳам берилади. Жумладан, аёлларнинг декрет таътилига чиқишлари муносабати билан уларни ишга олишдан бош тортиш қонуна тақиқланмоқда. Яъни, ёш болали ёки ҳомиладор аёлларнинг меҳнат ҳуқуқлари қонун билан ҳимояланади.

Юртимизда хотин-қизларнинг ҳуқуқларини қонунчилик доирасида мустаҳкамлаш, уларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш тизимини янада такомиллаштиришга қаратилган 20 дан ортиқ норматив-ҳуқуқий

ҳужжатлар қабул қилинган. Шунингдек, ижтимоий, иқтисодий ва сиёсий соҳаларда аёллар ва эркаклар учун тенг ҳуқуқ ва имкониятларни таъминлаш мақсадига 2030 йилга қадар Ўзбекистон Республикасида гендер тенгликка эришиш стратегияси ишлаб чиқилган.

Гендер тенглиги нафақат ҳуқуқларнинг тенглигини назарда тутди, балки эркаклар ва аёллар ҳуқуқларини амалга оширишда тенг имкониятларни, шунингдек, натижалар тенглигини таъминлаш орқали уларнинг ҳуқуқий мақомини ўрнатилган қаратилгандир.

Эркак ва аёллар тенглиги ғоясини юнон олими Антифонт ўз асарларида қўллаб: «Табиат барчани: аёлларни ҳам, эркакларни ҳам тенг қилиб яратади, лекин одамлар инсонларни тенгсиз ҳолатга солувчи қонунларни ишлаб чиқишади», деб таъкидлаган. Барчамизга маълумки, 1948 йилда БМТ Бош ассамблеяси томонидан қабул қилинган Инсон ҳуқуқлари умумжаҳон декларациясида эркак ва аёлларнинг тенглиги алоҳида эътироф этилган бўлиб, мазкур ҳужжатнинг 1-моддасида «Ҳамма одамлар ўз кадр-қиммати ҳамда ҳуқуқларида эркин ва тенг бўлиб туғилдилар. Уларга ақл ва виждон ато қилинган, бинобарин, бир-бирларига нисбатан биродарлик руҳида муносабатда бўлишлари керак», дейилган. БМТ томонидан 1966 йилда қабул қилинган яна бир

ҳалқаро ҳужжат – Фуқаролик ва сиёсий ҳуқуқлар тўғрисидаги халқаро пактнинг 3-моддасига кўра: «Мазкур пактда иштирок этувчи давлатлар эркаклар ва аёллар учун ушбу пактда кўриб чиқилган барча фуқаролик ва сиёсий ҳуқуқлардан бир хилда фойдаланишни таъминлаш мажбуриятини олади».

Юқорида қайд этилган халқаро ҳужжатларни ратификация қилган мураккаб давлатимизда халқаро ҳуқуқнинг умумэтироф этилган талабларидан келиб чиқиб янгиланаётган Конституцияда аёллар ва эркаклар тенглиги масаласига жиддий аҳамият берилмоқда.

Мухтасар қилиб айтганда, аёлларни ардоқлаш, оғирини енгил қилиш, ҳуқуқ ва манфаатларини қонуний мустаҳкамлашга давлатимиз томонидан катта аҳамият берилмоқда. Зотан, опа-сингилларимизга муносиб меҳнат ва турмуш шароитини яратишда фаол бўлиш, уларни илм олишга, жамиятда фаол бўлишга ундаш нафақат партияларнинг, балки барчамизнинг ҳам вазифамиз, ҳам муқаддас инсоний бурчимиздир. Зеро, аёл – жамият кўзгуси, миллат тарбиячиси. Чунки, улар келажакимиз эгаларининг жонажон Ватанимиз равиши ва оқибатлиги, халқимиз фаровонлиги йўлида садоқат билан хизмат қиладиган баркамол инсонлар сифатида вояга етишида муҳим роль ўйнайдилар.

ТАЛАБАЛАР РЕФЕРЕНДУМДА ФАОЛ ҚАТНАШАДИЛАР

Якшанба куні мамлакатимизда “Ўзбекистон Республикаси Конституцияси тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Конституциявий қонуни лойиҳаси бўйича референдум бўлиб ўтади. Айни кунларда мазкур референдумга тайёргарлик кўриш жараёنлари қизгин кечмоқда. Шу муносабат билан мамлакатимизнинг барча нуқталарида овоз бериш участкалари ташкил этилди. Тошкент шаҳри, Олмазор тумани, Шифокорлар шаҳарчасида ташкил этилган 698-сонли участка Тошкент тиббиёт академияси ётоқхонасида яшайдиган талабаларнинг асосий овоз бериш участкаси ҳисобланади.

Мўътабар ЭРГАШЕВА,
Тошкент тиббиёт академияси тьютори

Мазкур сайлов участкасида биринчи марта овоз берадиган ёш талабаларга мазкур жараён узасидан тушунтириш ишлари олиб борилиб, талабалар учун сиёсий ўқув ўтказилди ҳамда уларга еслатма ва флаерлар тақдим этилди. Овоз бериш жараёнида ҳар бир Ўзбекистон Республикаси фуқароси фуқаролик паспорти ёки ИД картаси билан овоз бериш участкасига шахсан ўзи мурожаат этиши, тегишли тартибда рўйхатдан ўтиши, овоз бериш варақасини қабул қилиши, шунингдек, овоз бериш варақаси билан яқка ўзи яширин овоз бериш хонасига кириб, ҳеч кимнинг таъйиқи ва кўрсатмасисиз эркин овоз бериши лозимлиги уқтирилди.

Сиёсий ўқув жараёнида талабаларга ҳар қандай ислоҳот кучли конституциявий-ҳуқуқий асосга таянсагина, қўзланган эзгу мақсадга ва улғувор вазифаларга, самарали натижаларга эришилиши, юртимизда айни шу мақсадда Конституциявий ислоҳотлар ўтказилаётганлиги, давлатнинг эртанги кунини – ёшларнинг қай даражада билимли экани билан бевосита боғлиқлиги, шунинг учун ҳам таълим тизимини ривожлантириш масаласига барча давлатларда энг муҳим вазифа сифатида қаралиши, айнаник, мактабга ва мактаб таълими тўлиқ давлат назорати ва кафолати остида бўлиши шартлиги, мазкур нормалар мамлакатимизда таълим тизимини янада ислоҳ қилиш ва бу бўйича давлатнинг таълим соҳасидаги мажбуриятлари ҳамда фуқароларнинг таълим соҳасидаги ҳуқуқ ва кафолатлари белгилаб берилаётганлиги алоҳида тушунтирилди.

“СИЗ ЮРАКНИ ДАВОЛАЙСИЗ, КИТОБЛАР ҚАЛБНИ”

Республика ихтисослаштирилган кардиология илмий-амалий тиббиёт маркази Самарқанд филиалида Ўзбекистонда хизмат кўрсатган журналистлар Маматқул Ҳазратқулов, Фармон Тошев ҳамда археолог олим Амриддин Бердимуродов иштирокида ижодий учрашув ўтказилди.

Асап КАМОЛОВА

Учрашувда юртимиздаги адабий жараён, адабиёт ва сўз санъати аҳлига бўлган эътибор, аҳолининг китобхонлик маданияти ҳақида фикр-мулоҳазалар билдирилди.

– Аслида, сиз билан бизнинг мақса-

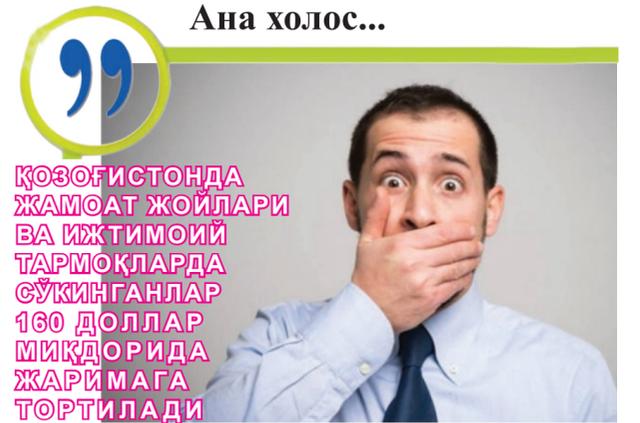
димиз бир хил, вазифамиз муштарак – деди таниқли адиб Маматқул Ҳазратқулов. – Сиз ўз билим ва тажрибангиз билан инсонлар юрагини даволайсиз, хасталикларга даво топасиз. Биз эса сўзимиз, ёзаётган асарларимиз билан инсонлар қалбига эзгулик синдиришга ҳаракат қиламиз, кўнглига малҳам беришга интиламиз. Юракни асраш учун инсон соғлом турмуш тарзига амал қилиши, тўғри ҳаёт кечирishi керак бўлса, унда яхши ниятлар ниш уриши

учун адабиётга яқин бўлиши, мутолаа қилиб туриши зарур...

Тадбирда ижодкорлар ўз ҳаёти, кўрган-кечирганлари мисолида бадиий адабиёт, сўз санъатининг инсон камолотидаги ўрни ҳақида ибратли воқеаларни ҳикоя қилиб берди.

Муассаса кутубхонасига Ўзбекистон Ёзувчилар уюмчаси ва “Олтин мерос” халқаро фонди томонидан ажратилган китоблар совға қилинди.

Ана холос...

**ҚОЗОҒИСТОНДА
ЖАМОАТ ЖОЙЛАРИ
ВА ИЖТИМОЙ
ТАРМОҚЛАРДА
СЎКИНГАНЛАР
160 ДОЛЛАР
МИҚДОРИДА
ЖАРИМАГА
ТОРТИЛАДИ**

Қозоғистонда жамоат жойларида ва ижтимоий тармоқларда сўкинганларга янги жарима кучга кирди, деб ёзмоқда «Қазинформ» агентлиги.

Жамоат жойларида сўкиниш, шунингдек, ҳақорат қилиш, бинолар ва иншоотларга ёмон сўзларни ёзиш 69 минг танга миқдоридан жаримага ёки 15 кунлик қамоқ жазосига сабаб бўлиши мумкин.

– Жорий йилдан бошлаб енглик безорилик учун жазо чоралари кучайтирилади. Бу жамоат тартибини бузиш ҳолатларининг олдини олиш мақсадига қилинмоқда. Масалан, автобусда кимдир болалар ёки кекса авлод вакиллари қаршида сўкинса, унга 69 минг тенге (160 доллар) жарима кўзда тутилади ёки 5 кундан то 15 кунгача қамалиши мумкин, – дейди Қозоғистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги маъмурий полиция кўмитаси раисининг ўринбосари Ренат Зулхайров.

Ҳар бир сўкиниш учун полиция ҳодимлари далил тўплайди. Бунга фуқароларнинг аризаси, гувоҳлик бериши ёки қонун бузилиши тўғрисидаги видео ёки аудиофиксациясини тақдим этиши сабаб бўлиши мумкин, дейилади хабарда.

